

WILEY

The Scandinavian
Journal of Economics

Japan i statistisk belysning

Author(s): Gustav Sundbärg

Source: *Ekonomisk Tidskrift*, Årg. 8 (1906), pp. 217-229

Published by: Wiley on behalf of The Scandinavian Journal of Economics

Stable URL: <http://www.jstor.org/stable/3437155>

Accessed: 30-04-2016 19:05 UTC

Your use of the JSTOR archive indicates your acceptance of the Terms & Conditions of Use, available at

<http://about.jstor.org/terms>

JSTOR is a not-for-profit service that helps scholars, researchers, and students discover, use, and build upon a wide range of content in a trusted digital archive. We use information technology and tools to increase productivity and facilitate new forms of scholarship. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

Wiley, *The Scandinavian Journal of Economics* are collaborating with JSTOR to digitize, preserve and extend access to *Ekonomisk Tidskrift*

Japan i statistisk belysning.¹

Af Gustav Sundbärg.

Det egentliga Japan — alltså fränsedt Formosa, Pescadorerna, Sakalindelen och besittningarna i Mandsjuriet — upptager en yttvidd af 382,416 kvadratkilometer, hvilket ungefärligen motsvarar Sverige med afdrag af Västerbottens län. Folkmängden i detta det egentliga Japan närmar sig i detta ögonblick 50 millioner människor. På hvarje kvkm. komma i genomsnitt ungefär 125 innebyggare, hvilket är något mera än i Italien. Vid pass en fjärdedel af Japan upptages emellertid af den nordligt belägna, klimatiskt missgynnade och ytterst glest bebodda ön Jeso. Frändrages denna, blifver för de öfriga tre fjärdedelarna af riket folkmängdstätheten öfver 160 pr kvkm., hvilket är ungefär samma siffra som för Nederländerna. Frändrages äfven den nordliga tredjedelen af ön Nippon, stiger medeltalet till nära 190.

Mot hvarje tusental *män* svara i Japan endast 980 *kvinnor*. Männen äro alltså, liksom annars i Asien, öfvertaliga, hvilket emellertid möjligen *kan* bero på en mindre omsorgsfull räkning af det mera tillbakasatta könet. Öfverhufvud synas uppgifterna om Japans hela folkmängd ännu icke vara fullt tillfredsställande, ehuru väl fördelningen efter åldrar, hushåll o. s. v. uppgifves med mycken noggrannhet och företer alltigenom rimliga tal.

Efter *ålder* fördelar sig Japans befolkning med 328 promille på gruppen under femton år, 504 promille på åldern mellan femton och femtio år, och 168 promille på åldern öfver femtio år. Då motsvarande medeltal för Västeuropa äro resp. 329, 502 och 169 promille, finner man, att Japans befolkning är fullkomligt normalt sammansatt. Af hundraåringar och däröfver upptager senaste

¹ De absoluta tal angående Japan, som ligga till grund för efterföljande framställning, äro till större delen hämtade ur den officiella »Résumé statistique de l'Empire du Japon» och det likaledes officiella arbetet »Japan in the beginning of the 20th century», Tokyo 1904.

folkräkning 226 stycken, hvaraf 58 män och 168 kvinnor, — tal hvilka i sin anspråkslöshet, och därför trovärdighet, bjärt afsticka från de tusental af hundraåringar, som man i de flesta exotiska länder återfinner — på papperet.

Man registrerar ännu i Japan mycket noga fördelningen efter de gamla *stånd*en. Vid 1903 års folkräkning tillhörde 5,055 personer adeln, — en mycket ringa siffra, då, såsom bekant, den svenska adelns numerär är mer än dubbelt högre. Till den gamla, i våra dagar så ryktbara *samurai*- eller krigarklassen hörde däremot en befolkning af ej mindre än 2,167,000 personer. Återstoden, inemot 45 millioner människor, utgjorde »simples particuliers». Hushållens medelstorlek var ojämförligt störst inom adeln (6,45 personer pr hushåll), men minst inom samurai-klassen (4,94 personer pr hushåll). Af intresse vore att veta, om detta sista förhållande beror på ett mindre antal barn än inom den öfriga befolkningen, eller om det helt enkelt utvisar ett mindre antal tjänare.

På hvarje million af folkmängden finnas i Japan ungefär 117,000 *gifta kvinnor* i åldern mellan femton och fyrtiofem år. Medeltalet för Västeuropa är ungefär 112,000. Japans siffra stämmer således äfven här ganska väl med hvad man i vår egen världsdel betraktar såsom det normala. De ingångna äktenskapens antal är visserligen mycket betydligt i Japan, eller ej mindre än 8,71 årligen på hvarje tusental af folkmängden, mot endast 7,65 i medeltal för Västeuropa. Men de bestående äktenskapens antal i Japan nedsattes genom en framträdande egendomlighet i Japans samhällslif, nämligen det stora antalet *skilsmässor*. Mot ett tusen ingångna äktenskap svara i Sverige 12 genom skiljobref upplösta, men i Japan 245. Här möter man det första abnorma draget inom Japans befolkningsstatistik; vi skola senare finna ett annat, nästan lika skarpt utpräglat. Anmärkas må, att den nämnda siffran för Japan utgör medeltal för åren 1893—1902. Under de senaste åren har skilsmässornas antal betydligt reducerats, och uppgick sålunda år 1902 till 164 mot hvarje tusental giftermål. År 1897 var motsvarande tal ej mindre än 340 på tusen; skilsmässornas antal var alltså då fullt tredjedelen mot vigslarnas!

Giftermålen ingås i Japan tidigare än i Västeuropa. Vi fästa oss då ej vid den yttring af urgamla samhällsformer, som framträder däri, att 1898 års folkräkning upptager 1 man och 6 kvin-

nor såsom gifta i den tidiga åldern 0—5 år, 22 män och 62 kvinnor gifta i åldern 5—10 år, och 1,300 män och 9,282 kvinnor gifta i åldern 10—15 år. Men af männen i åldern 15—20 år äro i Japan 3,²³ procent gifta, mot. blott 0,¹⁸ procent såsom västeuropeiskt medeltal; och af kvinnorna i samma ålder hafva i Japan redan 13,⁹² procent hunnit träda i gifte, mot i Västeuropa blott 2,⁶⁷ procent. Å andra sidan intager Japan i detta fall en långt mera normal ståndpunkt än Östeuropa. Vi nämnde nyss, att af japaner i åldern 15—20 år 3,²³ procent äro gifta; i Serbien är detta fallet med 18,⁶⁴ procent. Af japanskor mellan 15 och 20 år äro 13,⁹² procent gifta, men af serbiskor 33,⁹³ procent.

På hvarje tusental af folkmängden uppgifves i medeltal för senaste årtiondet antalet *levande födda barn* i Japan till årligen 30,⁴. Denna siffra är ofantligt mycket lägre än den för Ostindien och Kina supponerade siffran af omkring 50 promille, och föga mindre underlägsen Östeuropas födelsetal, som hinner till 46 promille. Däremot är Japans siffra ganska nära lika med Västeuropas nuvarande medeltal (31,²), — efter den betydande sänkningen af födelsetalet inom vår germanska och romanska världsdel under de senaste båda årtiondena. I Japan har förändringen gått i motsatt riktning — om man får tro de officiella talen. Medeltalet för årtiondet 1893—1902 var, såsom nyss nämndes 30,⁴; men 1893 års tal var endast 28,⁵, 1903 års åter 32,⁵. Sistnämnda siffra är rätt hög, från nutida västeuropeisk synpunkt.

Födelsetalet har betydelse såsom mått för den positiva faktorn inom folkökningen, men det gifver naturligtvis ingen direkt föreställning om den äktenskapliga *fruktsamheten*. Denna uttryckes närmast genom det tal, som angifver, att mot hvarje tusental gifta kvinnor i åldern 15—45 år svara årligen i Japan ungefär 270 nedkomster med äkta barn. Denna siffra skulle varit rätt låg i Europa för trettio år sedan, men för närvarande hinner den ungefär det västeuropeiska medeltalet. Sveriges tal är f. n. också vid pass 270; däremot är Tysklands vid pass 300. Å andra sidan hinner England numera ej längre än till 250, och Frankrike stannar vid 170.

Af samtliga barnaföderskor i Japan nedkomma ungefär 11 procent *utom äktenskapet*. Proportionen är för Västeuropa ungefär 8 procent, för Östeuropa något öfver 4. Japans siffra är

alltså mycket hög, men den öfverträffar icke Sveriges, som äfvenledes utgör omkring 11 procent. Härvid spelar emellertid den utomordentligt låga giftermålsfrekvensen i vårt land en betydande roll. Jämföras födelserna utom äktenskapet med folkmängden af ej gifta kvinnor i åldern 20—45 år, träffas mot hvarje tusental sådana kvinnor årligen i Sverige 38 oäkta födelser, i Japan åter vid pass 75, eller dubbelt flere. Medeltalet för Västeuropa är något mindre än 40. Här är Japans siffra så hög, att den i Europa nås endast af Sachsen samt en del österrikiska länder, af hvilka Galicien och Bukovina hinna till 100, och Kärntentill 130.

Af samtliga födda barn i Västeuropa äro vid pass 30 promille *dödfödda*. I Sverige, som står fördelaktigt i detta hänseende, äro de dödfödda blott 26 på tusen, i Frankrike åter äfvensom i Belgien och Nederländerna, som alla stå ogynnsamt, stiger talet till omkring 40 promille, — äfven efter frånräkning af en del troligen oriktigt medtagna fall. I Japan äro af samtliga födda barn ej mindre än 89 promille dödfödda! Och detta tal synes befinna sig i fortfarande tillväxt. Siffran 89 promille är medeltal för åren 1893—1902, men 1902 års siffra är 95. Här träffas Japans *andra* abnormitet inom befolkningsstatistikens område.

Vid pass hvar elfte barn, vissa år ända till nära hvar tionde, födes alltså i Japan utan lif. Men skillnaden är utomordentlig mellan äkta födda och oäkta. Bland barn födda inom äktenskapet år 1901 voro 81 promille utan lif, — en siffra, redan den, vid pass dubbelt högre än de högsta i Europa för barn af äkta börd. Men af de oäkta barnen i Japan voro samma år 205 promille dödfödda eller fullt en femtedel. Den högsta i detta fall kända siffran från Europa är Nederländernas tal 81 promille, som dock troligen är något för högt.

Dödligheten i Japan har under årtiondet 1893—1902 uppgått till 20,5 pr år och tusen inv. Denna siffra är i det närmaste den samma som det germanska Europas för samma tid (20,1 på tusen), men lägre än det romanska Europas (23,3) och högst betydligt lägre än Östeuropas tal (31,5). Jämfördt med Sverige, hvars dödstal för samma tid var 16,0 promille, visar Japan en öfverdödlighet af något mer än en fjärdedel. Någon nedgång af döds-siffran spåras icke i Japan under den korta tid, man om den samma äger full kännedom; under de nio åren 1894—1902 växlade

dödstalet blott mellan lägst 20,¹ promille (1894) och högst 21,⁴ promille (1896); för år 1902 uppgick detsamma till 20,⁷. Erinras må, att i Ostindien och Kina dödstalet anses uppgå 40 promille och kanske därutöver! — Af hvarje tusental födda afida i Japan vid pass 150 före fyllda ett års ålder, hvilken proportion äfvenledes är ungefär normal från västeuropeisk synpunkt, ehuru den vittnar om jämnt en half gång högre dödlighet inom detta lefnadsår än i Sverige. Inom öfriga barnåldrar synes äfven öfverdödligheten gentemot Sverige vara rätt stor; i de vuxna åldrarna åter blir skillnaden mindre. Inom gruppen öfver sjuttio års ålder är Japans dödstal ungefär 110 promille och Sveriges 94.

Japan har en fullt utbildad statistik öfver dödsorsakerna. Af densamma finner man bland annat, att tuberkulosen borttrycker 14 à 15 offer årligen pr tiotusen inv., — ett mycket gynnsamt tal. Emellertid ingå här icke fallen af pneumonia chronica, hvarför icke full jämförlighet råder med våra vanliga europeiska siffror. Men till och med om man inräknar *alla* fallen af pneumonia och bronchopneumonia samt bronchitis chronicus, blir dödligheten i Japan ej mer än 28 pr tiotusen, hvilket tämligen säkert gifver vid handen, att lungsoten måste vara sällsyntare i Japan än i Sverige.

Själfmordsfrekvensen är ganska hög i Japan och uppgår till 170 fall årligen på hvarje million af folkmängden. Denna siffra når dock ej de högsta i Europa förekommande, hvilka gå till 300 eller ännu flera. Sveriges tal är något lägre än Japans.

Med ett födelsetal af 30,⁴ pr år och tusen inv. och ett dödstal af 20,⁵, har Japan ett *nativitetsöfverskott*, som i det närmaste hinner till 10 promille, eller 1 procent. I Europa såsom helhet har den naturliga folkökningen under de senare åren varit högre än så, eller mellan 11 och 12 promille. Östeuropas tal hinner till och med till 15 och det germanska Europas till 12 à 13, men de romanska folken stanna vid 5 à 6. Af de asiatiska folken torde japanerna för närvarande ha den hastigaste naturliga folkökningen, med ett enda undantag, nämligen Javas folk, hvars nativitetsöfverskott synes hinna ända till 18 promille eller ännu därutöver.

Då in- och utvandring äro tämligen oväsentliga, sammanfalla i Japan den naturliga och den verkliga folkökningen (i det närmaste), och kan Japans befolkning alltså i våra dagar sägas till-

växa med 1 procent årligen, hvilket innebär fördubbling på vid pass 70 år. Proportionen är i det närmaste densamma som för Europa.

Sammanfatta vi denna kortfattade öfverblick af Japans demografiska förhållanden, kunna vi alltså säga:

att Japan i allmänhet visar en närmare öfverensstämmelse med Västeuropas folk än med Östeuropas och Östasiens;

att Japan alltså måste sägas kulturellt stå högre än de öst-europeiska folken, — något hvarom det stora kriget väl torde hafva bortryckt hvarje tvifvel; samt

att egendomligheter för Japan äro abnormt talrika äktenskapliga skilsmässor och dödfödslar äfvensom en mycket stor frekvens af oäkta födelser.

* *

I fråga om Japans **näringslif** möter först upplysningen om den japanska jordens fördelning. Af hela arealen inom det egentliga Japan (38,240,000 hektar) äro endast 6,070,000 hektar lagda under plog, alltså ej fullt 16 procent. Till jämförelse härmed må anföras, att af Europas mark 29 procent äro lagda under plog och att en lägre siffra än den japanska möter endast från Sverige, Norge och Finland. I det officiella arbete öfver Japan, som nämnes här ofvan, förklaras det ogynnsamma förhållandet bero på »landets bergiga natur». Man får väl antaga att, om obegagnade odlingsmöjligheter i större skala vore för handen, detta uttryckligen skulle betonas; då så ej sker, synes man ha rätt att förutsätta, att Japans odlade jord icke heller i framtiden kommer att väsentligen ökas.

På hvarje hundratal inv. äger Europeiska Ryssland 112 hektar jord under plog, Europa i dess helhet 68 hektar, Västeuropa 47, Sverige 70, Norge 28, Storbritannien och Irland ej fullt 20; för Schweiz och Belgien är siffran något högre än 20 hektar. I Japan svara åter endast 13 hektar åkerjord mot hvarje hundratal af folkmängden. Eller med andra ord: Japan, som är ett väsentligen jordbrukande land och där 60 procent af hela befolkningen måste hämta sin utkomst af landbrukets afkastning (jämte fisket), Japan har något mer än hälften så mycket jord som de industriidkande Brittiska öarna, där mindre än fjärdedelen af befolkningen

egnar sig åt jordbruket! Redan detta enkla faktum gifver en afgörande prägelse af *litenhet* åt Japans ekonomiska lif.

Förhållandet skulle naturligtvis i någon mån modifieras, om den japanska jorden gäfvade större afkastning än den europeiska. Men detta kan i allmänhet icke sägas vara händelsen. Hvad först angår den med de europeiska sädesslagen (råg, korn och hvete) besådda arealen, uppgick skörden i Japan i medeltal för senaste femårsperiod till 13,5 deciton pr hektar. Detta är visserligen mera än det europeiska medeltalet, som blott är 9,5 deciton, men det hinner icke medeltalet för det germanska Europa (15,4 deciton) och än mindre talen för Tyska riket (15,8), Storbritannien och Irland (18,7) och Belgien (20,0). Hvad angår Japans egentliga hufvudsäde, riset, afkastar detta endast omkring 8 deciton pr hektar.

I parentes må anmärkas att, likvisst, Japans jordbruk gifver mera på ytenheten än öfriga utomeuropeiska länder, som drifva jordbruk i europeisk mening, — med undantag möjligen för Canada. Äfven här visar sig således Japan hafva tillegnat sig Europas metoder. Också visa de japanska siffrorna ganska snabba framsteg i fråga om intensiv brukning. På 1880-talet gäfvos råg, korn och hvete ej fullt 11 deciton pr hektar, men åren 1896—1900, såsom nyss nämnades, 13 1/2 deciton.

Hela skörden af de europeiska sädesslagen utgör i Japan, i vanliga år, 5 1/2 millioner deciton hvete, 8 1/2 millioner dt. råg och 9 1/2 millioner dt. korn, eller sammanlagdt 23 1/2 millioner deciton. Sveriges motsvarande skörd uppgår till inemot 11 millioner deciton, eller nästan hälften mot Japans! Här framträda återigen de förvånande obetydliga dimensionerna hos det japanska jordbruket. Visserligen tillkommer för Japans del ytterligare 23 millioner deciton ris, men Sverige å sin sida har också sin hafreskörd att uppvisa, hvilken hinner till 11 millioner deciton. Och Sverige frambringar därjämte 13 millioner dt. potatis, af hvilken kulturväxt Japan endast gifver högt räknadt 3 millioner deciton.

I allt skördar Japan af korn, hvete och råg äfvensom ris 108 kilogram pr inb., medan Sverige frambringar 415 kilogram spannmål pr inb. (frånsedt de mindre sädena). Motsvarande tal för Västeuropa är 292 kg., för Östeuropa 437 kg. I Europa finnes intet land, som nedstiger så lågt som Japan; till och med

Norge gifver 126 kg. spannmål pr inb., Schweiz 125 och Storbritannien och Irland 156 kilogram. I dessa sistnämnda länder är emellertid spannmålsodlingen mer eller mindre en bisak och behovet tillfredsställes i stor skala genom införsel. Japan åter åtnöjer sig i regeln med sin egen lilla produktion och till och med exporterar ej oansenliga kvantiteter ris (i vanliga år). *Förbrukningen* stannar därför i Japan vid siffror, som ligga vida under all europeisk erfarenhet och icke torde uppnå hälften, kanske ej ens tredjedelen af vanlig europeisk ranson i fråga om brödsäd. Än större är naturligtvis Japans underlägsenhet i fråga om potatis, som öfver hufvud i detta land ej spelar någon nämnvärd roll.

Att *boskapsskötseln* icke i Japan lämnar någon ersättning för hvad åkerbruket sålunda — efter europeiska fordringar — sviker uti i fråga om att tillhandahålla behöflig folknäring, är tämligen välbekant. Dock kanske man ej heller i detta hänseende gjort situationen fullt klar. Sverige har 341 kor för hvarje tusental af sin folkmängd; Japan har 20. Sveriges siffra är visserligen ovanligt hög, ty Europas medeltal är endast 143, men i alla fall! Till och med de Brittiska öarna äga 96 kor för hvarje tusental inb., eller vid pass fem gånger så många som Japan. Af öfriga nötkreatur har Europa 169 pr tusen inb., Japan åter 14; får och getter förekomma ytterst obetydligt i Japan, och af svin har Japan 20 pr tusen inb., medan Europas medeltal är 169.

Under sådana förhållanden måste man förutsätta, att *fisket* spelar en ofantligt mycket större roll i Japan än i Europa, för tillhandahållandet af de nödvändiga födoämnen. Men äfven om fiskets betydelse är aldrig så stor, lär man väl icke kunna undgå den slutsatsen, att i fråga om den dagliga förbrukningen af livsmedel japanen är förvånande nöjsam gentemot européen, — åtminstone i fråga om kvantiteterna.

Den japanska statistiken, som i många hänseenden är förträfflig, meddelar uppgift äfven om *arbetslönerna* i jordbruket. En manlig dagsverkare säges erhålla i genomsnitt 32 *sen* om dagen och en kvinnlig dagsverkare 20 *sen*, alltså resp. 61 och 38 öre. En dräng aflönas med 60 kronor om året, en piga med 32 kronor. Aflöningarna sägas dock variera högst betydligt på olika orter, så att t. ex. en dräng på vissa ställen kan hinna till en årslön af 160 kronor, medan å andra sidan orter finnas, där

han får nöja sig med 13 kronor(!) I brådaste tiden kan en dagsverkare vid silkesodlingen någon gång hinna ända till nära 2 kronor pr dag, hvilket alltså betecknar maximum af arbetsförtjänst inom det japanska jordbruket.

Af hela antalet jordbrukare i Japan anses minst två tredjedelar vara förpaktare och endast en tredjedel själfägare. »Förpaktarnes ställning är långt ifrån fördelaktig», säger den förut citerade officiella källan; men »otvifvelaktigt komma deras villkor i en nära framtid att väsentligen förbättras.» Några objektiva skäl för denna optimistiska åskådning anföras icke.

En kultur af högt värde äger Japan i sin *silkesodling*. Hela produktionen af råsilke skattas till 75,000 deciton, hvilket är ungefär fjärdedelen af hvad af denna vara öfver hufvud produceras på jordklotet. Inemot hälften här af exporteras, och äger exporten ett värde af 150 millioner kronor. Härtill komma 60 millioner kronor för exporterade sidenvaror. Det hela motsvarar i värde ganska nära Sveriges utförsel af arbetade och oarbetade trävaror. För ett land med 45 millioner människor är alltså beloppet icke öfvervældigande. — *Te* odlas i rätt stor skala; större delen exporteras. Äfven frambringar Japan stora mängder af *tobak* samt något *bomull* (otillräckligt för behofvet); rätt mycket bomullsgarn exporteras.

Japans *skogar* omfatta ej mindre än nära 23 millioner hektar, alltså något mera än Sveriges, fastän Japan är det mindre landet. Nära 60 procent af Japans mark är skogbevuxen, mot 51 procent i Sverige. Blott en tredjedel af de japanska skogarna är privategendom; återstoden äges af staten (13 mill. har) eller af civillistan (2 mill. har). Trots dessa stora skogsvidder synes ingen nämnvärd export af trävaror äga rum.

Japans *bergsbruk* anses gemenligen vara ganska betydande. Fakta tala dock snarast ett motsatt språk. Af *guld* frambringas för närvarande kanske 3,000 kilogram årligen, hvilket motsvarar ett värde af $7\frac{1}{2}$ millioner kronor; detta utgör föga mer än $\frac{1}{2}$ procent af världsproduktionen. *Silfverproduktionen* hinner till ungefär 60,000 kilogram årligen, eller något mer än 1 procent af hela världens. Ut i intetdera fallet spelar alltså Japan någon nämnvärd rol. Betydande är deremot kopparproduktionen, som hinner till 35,000 ton, eller inemot 6 procent af världstillverkningen. *Färntillverkningen* är obetydlig. Af *stenkol* brytes numera 10 millioner

ton årligen, och tillväxten är anmärkningsvärdt stor under senaste årtionde. Ännu är produktionen dock ej större än att den icke hinner till hälften af Belgiens. — *Salt* vinnes till en mängd af 1 million ton årligen, eller 7 procent af världsproduktionen.

Om Japans *industri* upplyser vår källa, att de fabriker, som drivas med motorer, sysselsätta vid pass 283,000 arbetare. Siffran så godt som sammanfaller med antalet af — Sveriges industriarbetare. Vi äro icke vana vid att ännu räkna Sverige bland världens *stora* industriländer; här visar sig nu, att det nio gånger folkrikare Japans industri är jämnstor med vår. Härtill komma i Japan 106,000 arbetare i verkstäder, som *icke* drivas med motorer och väl således närmast motsvara handtverkerier; i Sverige utgöra handtverkarne och deras arbetare tillsammans omkring 100,000 personer. Möjligt är dock, att här icke råder full öfverensstämmelse mellan begreppen. — Af arbetarne inom den japanska industrin äro ej mindre än nära *två tredjedelar* kvinnor.

Om Japans industri alltså faktiskt ännu är ganska obetydlig, talas emellertid esomoftast i höga toner om dess imponerande uppblomstring. Landets officiella statistik lämnar dock äfven härutinnan förvånande upplysningar. År 1897 sysselsattes 291,000 arbetare i verkstäder, som drevos med motorer; år 1900 utgjorde antalet 283,000. Framåtskridandet är, såsom synes, åtminstone under dessa år af en egendomlig natur. Nyare data meddelas icke.

Angående arbetslönerna inom den japanska industrien upptagas för textilindustrien ungefär samma medelsiffror som för jordbruket, eller 58 öre pr dag för vuxen manlig arbetare och 38 öre för kvinnlig. Inom maskinindustrien uppgifves daglönen till 96 à 115 öre i medeltal, och en skicklig arbetare säges kunna komma upp till 2 kronor och kanske däröfver. Inom tändsticksindustrien åter är aflöningen synnerligen låg, eller 23 à 38 öre för vuxen arbeterska och 10 à 25 öre för flickorna. Inom tobaksfabrikerna och tryckerierna aflönas kvinnlig arbetare med 38 öre och manlig med 76 à 96 öre. I det hela synas arbetslönerna befinna sig i stark stegring; mellan 1896 och 1902 synas de i allmänhet hafva ökats med femtio procent eller ännu mera. År 1896 var en daglön af 75 öre mycket sällsynt; numera hinner ett eller annat yrke äfven i medeltal till 135 öre.

Japans *handel* gör man sig i allmänhet mycket höga före-

ställningar om i Europa. Sammanlagda värdet af in- och utförseln år 1903 uppgick till 1,157 millioner kronor. Sveriges siffra för samma år var 976 millioner. D. v. s. kejsardömet Japan med nio gånger större folkmängd hade icke afsevärdt större utrikes handel än vårt land. Pr inb. uppgår beloppet till 187 kronor i Sverige; medeltalet för Europa är 150 kronor, men Japan stannar vid 25. Man skall kanske säga, att framstegen dock äro utomordentliga i Japan; och detta är i viss mån sannt, om än de äro långt ifrån exempellösa. Uppsvinget i Sveriges handel i början af 1870-talet var proportionsvis ej mindre än utvecklingen af den japanska handeln i våra dagar. Och en stormakt, hvars utrikes omsättning ännu ej hunnit längre än till 25 kronor pr inb., bör ju med vår tids samfärdsmedel ha rikligt utrymme för ytterligare utveckling. Att denna utveckling skall gå lika hastigt äfven under en längre framtid, är långt ifrån säkert. Alla omdömen af fackmän rörande japanerna såsom handelsfolk samstämma uti att det stora krigarefolket i detta hänseende ännu är förunderligt outveckladt och ännu åtminstone visat föga anlag, som kunna gifva utsikt till framtida storhet. Japanen såsom köpman säges vara alldeles densamme som såsom krigare. Han utvecklar en stor energi för att öfverrumpla och besegra sin fiende, d. v. s. här sin kund; men han förgäter, att förhållandet mellan säljare och köpare är ett annat än mellan motståndare på slagfältet. Den japanske affärsmannen kan nog besegra, d. v. s. öfverlista sin kund, men han glömmet, att om detta sker på ett alltför öfverväldigande sätt, så kommer kunden icke mera tillbaka. Och den erfarenheten lär den japanske köpmannen synnerligen ofta få göra i våra dagar. Ett exempel härpå har man i den japanska tändsticksindustrien, som en gång hotade att eröfra hela Östasien. Numera har man alltmera börjat tröttna på den japanske både fabrikantens och köpmannens sätt att sköta denna affär, och kanske kan den tiden komma, då Sveriges redbara fabrikat skall vinna marknaden tillbaka.

Ett område, där utvecklingen verkligen är beundransvärd i Japan, är *sjöfarten*. På ett årtionde har det förmedlade tonalet af Japans handelsflotta vid pass fyrfaldigats. Dock är den ännu i dessa dagar icke synnerligen mycket större än — Sveriges. I det hela är det förunderligt huru ofta siffrorna för Japans ekonomiska lif ligga mer eller mindre i närheten af vårt eget lands. Och

detta är dock proportioner, som förefalla litet egendomliga, när det gäller en stormakt, med inemot 50 millioner människor och anspråk som sträcka sig mot världsherraväldet.

Man talar också om att Japan är öfverspunnet af ett ovanligt tätt *järnvägsnät*. Sanningen är, att på hvarje tiotusental hektar af ytvidden har Japan ungefär 2 kilometer järnväg, men Sverige, med sitt oerhördt stora Norrland, har inemot 3 kilometer. Frånräknas Norrland och Dalarne, har Sverige mer än 6 kilometer järnväg på tiotusen hektar, alltså ett järnvägsnät, som är tre gånger tätare än det japanska. På tiotusen *innebyggare* har Japan ej fullt 2 kilometer järnväg, men Sverige 24.

Bland alla de superlativer, som af välvilliga händer strötts öfver Japan, är ock, att dess järnvägar skulle uppvisa jordens starkaste persontrafik. I verkligheten är den också ganska stark; dock kan den icke mäta sig med Belgiens och Englands. Och är de japanska järnvägarnas persontrafik betydande, så är deras godstrafik så mycket mindre. Per kilometer järnväg är den japanska godstrafiken endast fjärdedelen mot den ryska; i förhållande till landets folkmängd är den vid pass en tiondel af Sveriges och ringare än i hvarje europeiskt land med undantag för ett par af länderna på Balkanhalvön.

Telefonens moderna samfärdsmedel har naturligtvis också hållit sitt intåg i Japan. Antalet begagnade telefonapparater uppgår för närvarande till vid pass 40,000, eller ungefär lika många som i — — Stockholm.

* * *

Japans näringslif gör alltså ett förvånande intryck af obetydlighet, — å ena sidan ett otvetydigt uttryck af japanens ringa lefnadsbehof, å andra sidan icke alls motsvarande den roll som man vanligen, på god tro, antager detta folk redan spela också inom världsekonomin. Hvad angår *samhällsförhållandena* möter samma underbara förmåga att reda sig med litet. En svensk kommun med tiotusen inb. har en folkskolebudget på vid pass 50,000 kronor; en japansk kommun af samma storlek utgifver endast 13,000 kronor för sitt folkskoleväsende. Ett japanskt folkskolebarns undervisning kostar 11 kronor i medeltal; i Sverige är kostnaden tre gånger större. Och Sverige med 5 millioner inb.

äger en statsbudget på 180 millioner kronor; Japan, med nio gånger större folkmängd, nöjer sig, under fredstid, med en blott tre gånger större budget. Underbarast af allt är den japanska militärbudgeten. Vår svenska utgiftsstat i detta fall går, såsom bekant, löst på inemot 80 millioner kronor, och man klagar dock öfver att försvaret icke är betryggande. Japan har till lands och sjös öfvervunnit världens största militärmakt och utfört detta storverk med en militärorganisation, som i fredstid kostar — 140 millioner kronor årligen! Äfven här ligger Japans siffra frapperande nära vår egen, men *här* är det icke *vi*, som triumfera.

Möjligen har de japanska statsmännens utomordentligt långt drifna hemlighetsfullhet, som i dessa dagar hembragt dem så många segrar, äfven här utfört sin roll. Möjligen hafva stora belopp användts, om hvilka man aktat sig att gifva utanförstående någon kännedom. Men Japans officiella statsbudget åtminstone inrymmer åt militären till lands och sjös, året före krigets utbrott, den gåtfulla siffran af mindre än 140 millioner kronor.

Sammanfattas den bild vi här sökt teckna, måste resultatet blifva, å ena sidan att Japans ekonomiska styrka är i hög grad öfverskattad och att knappast det märkvärdiga öfolket är skickadt att i detta hänseende oroa Europas framtid, — under någon annan förutsättning än att det skulle vara i stånd att ekonomiskt uppväcka Kina;

å andra sidan att Japans oerhörda kraftutveckling i våra dagar är ett uppbåd vida mindre af ekonomiska tillgångar än af andliga sådana; eller med andra ord: det är den gamla samuraiandan ensam, som här har åstadkommit ting, som te sig ännu underbarare, när man finner, med hvilka obetydliga yttre hjälpmedel, de bragts till stånd.

Men då blir också den afgörande frågan denna: huru länge skall denna gamla samuraianda hålla stånd gentemot det haf af moderna intryck, som nu från alla håll störtar sig in öfver Japans folk?

